

Pressiteade

Luxembourg, 24. september 2020

Audiitorid uurivad, kuidas ELi reaktsioon 2008.–2012. aasta kriisidele parandas finantssektori vastupanuvõimet

Covid-19 pandeemia mõju on palju suurem kui 2008.–2012. aasta finants- ja riigivõlakriisil ning see kestab edasi. Nii-öelda nutikas taastumine nõuab meilt viimasest kriisist õppimist ja tuvastatud puuduste arvessevõtmist. Euroopa Kontrollikoda avaldas täna ülevaate, milles käsitletakse ELi majandus- ja finantsstruktuuri arengut viimase kümne aasta jooksul ning tuuakse esile lahendamata probleemid, võimalikud riskid ja poliitikas leitud lüngad.

2008.–2012. aasta üleilmsel finantskriisil ning sellest tulenenud majandus- ja euroala riigivõlakriisidel oli pikaajaline mõju ELi majanduskasvule ja eelarvestabiilsusele. Seda süvendasid ELi finantssüsteemi nõrkus, ebapiisavad poliitikavahendid, seire- ja õiguskeskkond ning euroala puudulik institutsiooniline raamistik. Covid-19 pandeemia paneb proovile ELi majanduse ja finantssüsteemi ülesehituse – veel ei ole teada, kui suureks kujuneb kriisi majanduslik mõju ja milliseid meetmeid peab avalik sektor võtma selle lahendamiseks.

„Pidasime oluliseks teha kokkuvõtte ELi meetmetest kümme aastat pärast ülemaailmset finantskriisi,“ ütles ülevaate eest vastutav kontrollikoja liige Ivana Maletić. „COVID-19 pandeemiast tulenev majandusšokk on palju suurem kui 2008. aastal, kuid saadud kogemused aitavad lahendada praeguseid probleeme“.

Käesolevas ülevaates, mis tugineb teiste asjaomaste ELi ja rahvusvaheliste organisatsioonide varasematele audititele ja analüüsidele, märgivad audiitorid, et ELi vahendid finantskriisidega tegelemiseks on viimastel aastatel paranenud. EL on loonud finantssektoris ELi tasandi järelevalveasutused, karmistanud pankade reguleerimist ja järelevalvet ning loonud raamistiku nende korrakohaseks kriisilahenduseks. Need meetmed on aidanud kõrvaldada mõningaid puudusi, mis nõrgestasid pangandusjärelevalvet ja kriisilahendust 2009. aastal. Samuti on alustatud tööd pangandusliidu ja kapitaliturgude

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja ülevaate põhisõnumid. Ülevaade on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi, L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

liidu loomiseks. Audiitorid juhivad siiski tähelepanu ka järgmistele lahendamist vajavatele probleemidele:

- pankade vähene kasumlikkus, viivislaenud (nende maht küll väheneb, ent on teatud liikmesriikides siiski suur) ning liikmesriikides pankade maksejõuetusele kehtivate õigusaktide killustatus;
- sõltuvalt COVID-19 kriisi põhjustatud majanduslanguse kestusest ja ulatusest võivad krediitkrahjud finantsüsteemi veelgi nõrgestada;
- kuigi liikmesriigid on teinud märkimisväärseid jõupingutusi järelevalve ühtlustamiseks, on endiselt probleemiks liikmesriikide ja ELi vastandlike huvide haldamine tõhusus ning õiguslik arbitraaž, nagu on märgitud kontrollikoja varasemates auditites, milles käsitletakse ELi järelevalveasutusi (EBA, EIOPA ja ESMA);
- ELi vahendeid süsteemsete finantsriskide tuvastamiseks kasutatakse seni peamiselt pangandussektori suhtes, samal ajal kui kindlustussektori, pensionifondide ja pangandusväliste finantsvahendajate makrotasandi usaldatavusraamistik on vähem arenenud ja ELi tasandil seda alles arutatakse.

Audiitorid juhivad tähelepanu ka sellele, et kui EL soovib täita oma ambitsioonikaid eesmärgi, milleks on finantssektori kaitse, järelevalve ja tugevdamine, peab ta eraldama asjakohased eelarve- ja personaliressursid, ning et lõpule tuleb viia kapitaliturgude liidu ja pangandusliidu loomine (viimasel puudub endiselt kolmas samm).

Enne 2008. aasta kriisi oli teatud liikmesriikides riigi rahanduse seire ja kontroll nõrk ning eelarvepuhvid väikesed; samuti oli nõrk majanduspoliitika koordineerimine ELi tasandil. Toonase ja 2020. aasta vahel on sarnasusi, arvestades praegust liikmesriikidevaheliste majanduslike erinevuste suurenemise ohtu ja seda, et COVID-19 kriis võib põhjustada eelarvepuudujäägi ja valitsemissektori võla olulise suurenemise, kuna see avaldab märkimisväärset survet valitsemissektori kuludele ja tuludele. Audiitorid märgivad, et riigi pandeemiaeelne kõrge võlamäär muudab selle haavatavamaks ja mõjutab oluliselt riigi võimet võtta meetmeid ettevõtete toetamiseks või üldise sotsiaalse toe pakkumiseks.

Sammud, mida on võetud selleks, et saada üle COVID-19 kriisi mõjust ELi majandusele ja rahandusele, toovad kaasa täiendavaid institutsioonilisi ja poliitikameetmeid. Leidsime oma varasemates eelarvepoliitika kooskõlastamise auditites, et ELi tasandil majanduse juhtimine muutub üha keerulisemaks ja eeskirjade täitmist on keeruline tagada; see nõuab komisjonilt ja nõukogult suurt kaalutusõigust ja häid eksperditeadmisi ning liikmesriikidelt palju suuremaid jõupingutusi ELi soovitatud reformide elluviimisel.

Toimetajatele

Komisjoni prognoosi kohaselt väheneb ELi SKP 2020. aastal 7,4% (euroalal 7,7%), mis on suurem langus kui 2008.–2012. aasta kriisi mistahes aastal. EL lubab ajutiselt mitte rakendada riigiabi eeskirju ning aktiveerida stabiilsuse ja majanduskasvu pakti üldise vabastusklausli, et võimaldada liikmesriikidel viivitamatult võtta ettevõtlast toetavaid eelarvemeetmeid. Samuti on EL loonud uued eelarvevahendid, et kiirendada liikmesriikide taastumist ning kaitsta siseturgu ja euro stabiilsust. Nende seas on 750 miljardi euro

suurune pakett „Next Generation EU“, mille nurgakiviks on uus ELi taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend ja kolm turvavõrku kogusummas 540 miljardit eurot.

Kontrollikoja ülevaade „ELi õppetunnid 2008.–2012. aasta finants- ja riigivõlakriisist“ on kättesaadav kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles. Ülevaade ei ole audit, vaid selles esitatakse konkreetset teemat käsitlevad faktid. Käesolevas ülevaates antakse teavet COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud esimeste sammude kohta, täiendades kontrollikoja muud COVID-19 alast tööd, sealhulgas arvamusi [ühissätete määruse](#), [REACT-EU](#), [õiglase ülemineku fondi](#) ning [taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi](#) kohta. Peagi avaldatakse veel kaks ülevaadet ELi panuse kohta COVID-19 meetmetesse, mis käsitlevad vastavalt rahvatervist ja majandusharusid. Teave meetmete kohta, mida kontrollikoda on võtnud seoses COVID-19 pandeemiaga, on esitatud [siin](#).

Pressikontakt: Claudia Spiti – claudia.spiti@eca.europa.eu - M: (+352) 691553547